

CHAPTER-IV

विद्यालयः

2 MARK QUESTIONS

1. एकवचनपदस्य बहुवचनपदं, बहुवचनपदस्य एकवचनपदं च लिखत -

(एकवचनपद के स्थान पर बहुवचनपद तथा बहुवचनपद के स्थान पर एकवचनपद लिखिए-)

यथा - एषः - एते

उत्तरम् :

(क) सः - ते

(ख) ताः - सा

(ग) एताः - एषा

(घ) त्वम् - यूयम्

(ङ) अस्माकम् - मम

(च) तव - युष्माकम्

(छ) एतानि - एतत्

2.(क) वार्तालापे रिक्तस्थानानि पूरयत - (वार्तालाप में रिक्त-स्थानों की पूर्ति कीजिए-)

यथा-प्रियंवदा-शकुन्तले! त्वं किं करोषि?

उत्तरम् :

- शकुन्तला - प्रियंवदे! अहं नृत्यामि, त्वं किं करोषि?
- प्रियंवदा - शकुन्तले ! अहं गायामि। किं त्वं न गायसि?
- शकुन्तला - प्रियंवदे! अहं न गायामि। अहं तु नृत्यामि।
- प्रियंवदा - शकुन्तले! किं तव माता नृत्यति?
- शकुन्तला - आम्, मम् माता अपि नृत्यति।
- प्रियंवदा - साधु, आवां चलावः।

3.उपयुक्तेन अर्थेन सह योजयत (उपयुक्त अर्थ के साथ मेल कीजिए-)

शब्दः - अर्थः

- सा - तुम दोनों का
- तानि - तुम सब
- अस्माकम् - मेरा
- यूयम् - वह (स्त्रीलिङ्ग)
- आवाम् - तुम्हारा
- मम - वे (नपुंसकलिङ्ग)
- युवयोः - हम दोनों
- तव - हमारा

उत्तरम् :

शब्दः - अर्थः

- सा - वह (स्त्रीलिङ्ग)
- तानि - वे (नपुंसकलिङ्ग)
- अस्माकम् - हमारा
- यूयम् - तुम सब
- आवाम् - हम दोनों
- मम - मेरा
- युवयोः - तुम दोनों का
- तव - तुम्हारा

5 MARK QUESTIONS

1. उच्चारणं कुरुत-(उच्चारण कीजिए।)

अहम्	आवाम्	वयम्
माम्	आवाम्	अस्मान्
मम	आवयोः	अस्माकम्
त्वम्	युवाम्	यूयम्
त्वाम्	युवाम्	युष्मान्
तव	युवयोः	युष्माकम्

RBSE Solutions.in

उत्तरम् :

[नोट-इन सर्वनाम पदों का उच्चारण छात्र स्वयं करें एवं इनका अर्थ भी ज्ञात करें।]

2. निर्देशानुसारं परिवर्तनं कुरुत(निर्देशानुसार परिवर्तन कीजिए-)

यथा - अहं पठामि। - (बहुवचने) - वयं पठामः।

उत्तरम् :

(क) अहं नृत्यामि। - (बहुवचने) - वयं नृत्यामः।

(ख) त्वं पठसि। - (बहुवचने) - यूयं पठथ।

(ग) युवां क्रीडथः। - (एकवचने) - त्वं क्रीडसि।

(घ) आवां गच्छावः। - (बहुवचने) - वयं गच्छामः।

(ङ) अस्माकं पुस्तकानि। (एकवचने)- मम पुस्तकम्।

(च) तव गृहम्। - (द्विवचने) - युवयोः गृहम्।

3. कोष्ठकात् उचितं शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

(कोष्ठक से उचित शब्द चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए-)

(क) पठामि। (वयम्/अहम्)

(ख) गच्छथः। (युवाम्/यूयम्)

(ग) एतत् पुस्तकम्। (माम्/मम)

(घ) क्रीडनकानि। (युष्मान्/युष्माकम्)

(ङ) छात्रे स्वः। (वयम्/आवाम्)

(च) एषा लेखनी। (तव/त्वाम्)

उत्तराणि :

(क) अहम् पठामि

(ख) युवाम् गच्छथः।

(ग) एतत् मम पुस्तकम्।

(घ) युष्माकम् क्रीडनकानि।

(ङ) आवाम् छात्रे स्वः।

(च) एषा तव लेखनी।

4. क्रियापदैः वाक्यानि पूरयत

(क्रिया-पदों से वाक्य पूर्ण कीजिए-)

[पठसि धावामः गच्छावः क्रीडथः लिखामि पश्यथ यथा-अहं पठामि।]

उत्तरम् :

(क) त्वं पठसि।

(ख) आवां गच्छावः।

(ग) यूयं पश्यथ।

(घ) अहं लिखामि।

(ङ) युवां क्रीडथः।

(च) वयं धावामः।

5. उचितपदैः वाक्यनिर्माणं कुरुत -

(उचित पदों के द्वारा वाक्य निर्माण कीजिए-)

[मम तव आवयोः युवयोः अस्माकम् युष्माकम्]

यथा - एषा मम पुस्तिका।

उत्तरम् :

(क) एतत् मम गृहम्।

(ख) तवः मैत्री दृढा।

(ग) एषः आवयोः विद्यालयः।

(घ) एषा युवयोः अध्यापिका।

(ङ) भारतम् अस्माकम् देशः।

(च) एतानि युष्माकम् पुस्तकानि।